τοιμάσει πολλὰ φορτώματα χαμόκλαδα καὶ ἄλλα ξύλα καὶ φρύγανα, καὶ τὰ εἶχαν βάλει κάτω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς Μονῆς, ὥστε νὰ γίνῃ μεγάλος σωρός. Ἐσκόπευαν νὰ βάλουν φωτιὰ εἰς τὰ φρύγανα, ν' ἀνάψουν τὰ ξύλα, νὰ ὑψωθοῦν ἡ φλόγες τῆς φωτιᾶς καὶ νὰ κάψουν τὴν πόρτα τοῦ Μοναστηριοῦ.

Περὶ ὅλων αὐτῶν θέλησε νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς πολιορκουμένους ὁ Χρῆστος Σπηλιωτόπουλος, Δημητσανίτης, ὁ ὁποῖος ἦταν ἄρρωστος καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ μπῇ μέσα στὸ Μοναστῆρι, ἀλλ' ἔμεινε κάτω στὸ μαγειρεῖο. Τὴν νύχτα ὅμως μπῆκαν στὸ μαγειρεῖο οἱ Τοῦρκοι, τὸν ἔπιασαν, τὸν ἐβασάνισαν, ἔπειτα τὸν ἐλόγχισαν καὶ τοῦ ἔκοψαν τ' αὐτιά καὶ τὴν μύτη!.... Μ' ὅλα ταῦτα ὁ Σπηλιωτόπουλος δὲν ξεψύχησε. Οἱ συγγενεῖς του τὸν βρῆκαν τὴν ἑπομένη ἡμέρα ζωντανὸ ἀκόμα.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν ὁ ἱερομόναχος Κυπριανός, βλέποντας πὼς δὲν ὑπῆρχε ἐλπὶς σωτηρίας, ἐπῆρε στὰ χέρια του τὰ Ἅγραντα Μυστήρια καὶ φώναξε :

— Ἀδελφοὶ Χριστιανοί! Νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, ὅπως εὑρέθητε, ἐλᾶτε νὰ μεταλάβετε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων!....

«*Οἱ πολιορκούμενοι*, γράφει ὁ ἱστορικός, *προσερχόμενοι μετελάμβαναν ἕνας - ἕνας. Κατόπιν ἀποφασισμένοι πειὰ νὰ πεθάνουν, ἐσοφίστηκαν τὸ ἑξῆς : Ἐβουτοῦσαν στὸ λάδι διάφορα ροῦχα, καὶ ἰδίως τὶς φουστανέλλες των, ἔπειτα τὶς ἔνσβαν καὶ τὶς πετοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὸ βράχο. Ἀπὸ τὶς φλόγες των τὸ μέρος γύρω φωτίζοταν σὰν νάταν ἡμέρα. Ἔβλεπαν ἔτσι τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐτουφέκιζαν στὸ σωρό. Ἐφόνευσαν λοιπὸν περὶ τοὺς 200 καὶ δὲν τοὺς ἄφησαν νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν βράχον.*

» *Ὅλην αὐτὴν τὴν νύχτα*, συνεχίζει ὁ ἱστορικός, *οἱ Ἕλληνες τὴν ἐπέρασαν εἰς τὸ πόδι. Κατὰ τὰ ἐξημερώματα οἱ Τοῦρκοι, διὰ νὰ φοβήσουν τοὺς Ἕλληνας, ἐμάζευσαν ὅλα τὰ χάλκινα ἀγγεῖα εἰς τὸν βράχον καί, συγκρούοντες αὐτά, ἔκαμναν κρότον τρομερὸν καὶ ἀλλόκοτον. Οἱ δὲ Ἕλληνες, μὴ γνωρίζοντες τὸ γενόμενον, ἐφοβήθησαν καὶ ἐνόμισαν ὅτι οἱ ἐχθροὶ μετεχειρίσθησαν νέαν μηχανήν. Οἱ Τοῦρκοι, βλέποντες πλέον τὰς ἐλπίδας των νὰ ματαιώνωνται, καὶ μὴ ἔχοντες πλέον τροφάς, ἔφυγαν ἀπὸ κεῖ, πρὶν ἀνατείλει ὁ ἥλιος. Ἐὰν ὅμως ἔμεναν 24 ὥρας ἀκόμη, θὰ ἐκυρίευαν τὸ Μοναστήριον καὶ θὰ αἰχμαλώτιζαν τοὺς πολιορκουμένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους, καὶ οἱ περισσότεροι χωρὶς ὅπλα.*

» *Καὶ ὅταν ὅμως οἱ Τοῦρκοι ἀνεχώρησαν, οἱ κλεισμένοι Ἕλληνες, φοβούμενοι, δὲν ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν Μονήν. Ἄλλοι τότε Ἕλληνες, ἐλθόντες ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος, ἐφώναζαν καὶ τοὺς ἐκάλουν νὰ ἔβγουν ἔξω, λέγοντες ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔφυγαν, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐπίστευαν, ὑποπτεύοντες ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἀνάγκασαν Ἕλληνας αἰχμαλώτους νὰ τὰ φωνάζουν αὐτὰ ἐπίτηδες, διὰ νὰ τοὺς ἐξαπατήσουν. Ἀλλ' ἔπειτα ἐλάβαν θάρρος καὶ ἐβγῆκαν*».

Ὁ Δεῖπνος τοῦ Κυρίου στοὺς Ἐμαούς

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Ο ΔΙΓΕΝΗΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Στὴν Κρήτη ὑπάρχουν πολλὲς παραδόσεις γιὰ τὸν Διγενῆ Ἀκρίτα.

Στὴν Ἀξιὸ π. χ. διηγοῦνται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτο :

Ὁ Διγενῆς στάθηκε μιὰ φορὰ στὴν κορυφὴ τοῦ Ψηλορείτη καὶ πέταξε ἕνα μεγάλο σιδερένιο λοστὸ ποὺ κρατοῦσε, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς κορυφὲς τοῦ ἀπέναντι Ψηλορείτη, ὅρους, ποὺ λέγεται σήμερα Κουλούκουνας, σ' ἀπόστασι δηλαδὴ 40 χιλιομέτρων.

Ὁ λοστὸς χτύπησε μιὰ ἀπὸ τὶς κορυφὲς τοῦ Κουλούκουνα καὶ τὴν γκρέμισε καὶ ἀπὸ τότε ἡ κορυφὴ ἐκείνη λέγεται «Κουτσοτρούλης».

* * *

Στὸ φρούριο πάλι τῆς Ἀξιός, περνοῦσε μιὰ ἡμέρα ὁ Διγενῆς καὶ ἔτσι γιὰ ἀστεῖο «ἔπαιξε» μιὰ σπαθιὰ στοὺς βράχους. Κι' ἀπὸ τότε φαίνεται ὥς τὰ σήμερα ἐκεῖ ἀπάνω μιὰ αὐλακιὰ πέντε μέτρων, κατωμένη ἀπ' τὸ σπαθὶ τοῦ Ἀκρίτα.

* * *

Ἡ γυναῖκα τοῦ Διγενῆ καθόταν κάποτε ἀπάνω στὸ φρούριό της, ποὺ ἦταν ψηλὸ εἴκοσι μέτρα, καὶ εἶχε ξεπλεγμένα τὰ μαλλιά της καὶ τὰ χτένιζε.

Ὁ Διγενῆς πῆγε τότε νὰ πιάσῃ μιὰ πλεξοῦδα καὶ τὸ χέρι του, ἀπὸ τὴν ὁρμή, χτύπησε σὲ μιὰ πέτρα τοῦ τοίχου. Κι' ἀπὸ τότε φαίνονται ἡ δαχτυλιές του καὶ ἡ παλάμη του, ἀπάνω στὶς πέτρες.

* * *

Στὶς Μαργαρίτες, ἕνα χωριὸ τοῦ Κάτω Μυλοποτάμου, σ' ἕνα φαράγγι, ποὺ εἶνε πρὸς νότον τοῦ χωριοῦ, στὴ μέση τοῦ κρημνοῦ τῆς δυτικῆς μεριᾶς, εἶνε ἕνα σπήλαιο. Μέσα σ' αὐτὸ ὑπάρχει μιὰ πλάκα μεγάλη ὥς πενταπόσιες ὀκάδες βάρος

Ἡ πλάκα αὐτὴ λέγεται Ἀμάδα τοῦ Διγενῆ. Διηγοῦνται δὲ ὅτι τὴν ἐπέταξεν ἐκεῖ ὁ Διγενῆς μιὰ μέρα ποὺ ἔπαιζε τὶς ἀμάδες....

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Τὰ γένεια τοῦ χωριάτη

(Κεφαλλωνήτικη παράδοσις)

Ἕνας χωριάτης, ἀπὸ τὰ Δειληνάτα τῆς Κεφαλληνίας, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε κόψει ποτὲ τὰ γένεια του, βραδιάστηκε μιὰ φορὰ σ' ἕνα λαγκάδι κ' ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ πάνω στὴ χλόη. Ἐκεῖ τὸν βρῆκε, κοντὰ στὰ γλυκοχαράματα ἕνας τσοπάνος καὶ χωρὶς νὰ τὸν ξυπνήσῃ τοῦ ἔκοψε τὰ γένεια καὶ τοῦ πῆρε τὸ σακκάκι.

Σὰν ξύπνησε ὁ χωριάτης καὶ εἶδε πὼς τοῦ κλέψαν τὸ σακκάκι, πῆγε νὰ τρελλαθῇ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του. Ἔκανε τότε νὰ πιάσῃ καὶ νὰ τραβήξῃ τὰ γένεια του ἀπὸ τὴν στενοχώρια του.... μὰ δὲν τἄβρισκε οὔτ' αὐτά.

Σαστισμένος λοιπὸν γιὰ τὴν κατάστασι αὐτὴ καὶ ἀμφιβάλλοντας γιὰ τὴν ταὐτότητά του, φώναξε :

— Νὰ εἶμ' ἐγώ, ἢ νὰ μὴν εἶμ' ἐγώ, μωρὲ τζόγια μου ;

* * *

Ἡ σιδεροσφεντόνα

(Ληξουριώτικη παράδοσις)

Ἕνας ἄλλος χωριάτης, ἀπὸ τὸ Ληξοῦρι, ἦταν τσοπάνος ἀπάνω στὰ βουνὰ καὶ δὲν εἶχε πάει ποτέ του στὴν ἐκκλησία. Μιὰ Κυριακή, ποὺ βρέθηκε στὸ Ληξοῦρι, σαν εἶδε τὸν ἄλλο κόσμο νὰ πηγαίνῃ στὴν ἐκκλησία, ἀποφάσισε νὰ πάῃ κι' αὐτός, γιὰ νὰ ἰδῇ τί εἶνε ἐκεῖ μέσα.

Ἀλλὰ μόλις μπῆκε μέσα κι' εἶδε τοὺς ψάλτες καὶ τοὺς παπάδες νὰ ψέλνουν, τὰ φῶτα νὰ εἶνε ἄπειρα καὶ τὸν κόσμον πολὺν καὶ στριμωγμένο, φοβήθηκε.

Ὅταν μάλιστα τὸν πλησίασε ὁ διάκος, κινώντας τὸ λιβανιστῆρι πρὸς τὰ ἔμπρός του, τρόμαξε πιὸ πολὺ καὶ δίνοντας ἕναν πῆδο πετάχτηκε ἔξω, φωνάζοντας :

— Φυλαχτῆτε, χριστιανοί! Ἡ σιδεροσφεντόνα θὰ μᾶς σπάσῃ τὸ κεφάλι!...

Σιδεροσφεντόνα νόμιζε πὼς ἦταν τὸ λιβανιστῆρι....

* * *

Ὁ μῦθος τῆς Λοιδεριᾶς

(Παράδοσις τῆς Λειβαδιᾶς)

Ἡ λοιδοριὰ ἢ ἀλοιδοριὰ εἶνε ἡ «Δρῦς ἡ ἀειθαλής» ἢ βαλανιδιά. Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ δέντρου δὲν τὸ ἀγαπᾶει ὁ λαός. Γιατὶ πιστεύει πὼς ὅταν ὁ κόσμος καὶ ἡ φύσις ἔμαθαν τὴν κατάδικη τοῦ Χριστοῦ, συνῆλθαν σὲ νικτερινὴ σύσκεψη ὅλα τὰ δέντρα καὶ ἀποφασίσανε νὰ μὴ δώσουν ξύλο, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ σταυρός, ἀπάνω στὸν ὁποῖον θὰ τὸν σταύρωναν οἱ Ἑβραῖοι.

Μὲ τὴν ἀπόφασι ὅμως, ὅλων αὐτῶν τῶν δέντρων καὶ φυτῶν, ἕνα μοναχὰ δὲν συμφώνησε, ἡ Λοιδοριά, ἡ ὁποία ἐδήλωσε ὅτι δὲν θὰ ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ ξύλα στοὺς Ἑβραίους.

Ἀμέσως τότε ὅλα τὰ ἄλλα δέντρα καὶ φυτὰ τὴν διώξανε μὲ φωνὲς ἀπὸ τὴ συνεδρίασί τους.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα καὶ πῆγαν οἱ Ἑβραῖοι τεχνίτες γιὰ νὰ φτιάσουν τὸ σταυρό, εἶδαν μ' ἔκπληξί τους, ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ ξύλα τὰ γνωστὰ δὲν ἀντεῖχε στὰ πελέκια τους. Μόλις τὰ χτυποῦσαν μὲ τὸ τσεκοῦρι τους, αὐτὰ γινόντουσαν τρίμματα καὶ ἔτσι δὲν μποροῦσαν νὰ φτιάσουν τὸ σταυρό.

Ἀφοῦ ἀπελπίστηκαν λοιπόν, πῆραν νὰ φτιάσουν σταυρὸ ἀπὸ ξύλο λοιδοριᾶς. Καὶ τῆς λοιδοριᾶς τὸ ξύλο βάσταξε καὶ ἔτσι φτιάστηκε ὁ σταυρός.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὅμως ὁ Θεὸς καταράστηκε τὴ λοιδοριά.

Γι' αὐτὸ ὁ κορμός της εἶνε πάντα γδαρμένος, τὰ κλαδιά της στριμένα καὶ τὰ φύλλα της ζαρωμένα.

Μολαταῦτα ὁ Χριστὸς λυπήθηκε ἀργότερα τὴ λοιδοριά. Καὶ τῆς ἔδωσε τὴν εὐλογία του νὰ μὴν τινάζῃ ποτὲ τὰ φύλλα της κ' ἔτσι νάζῃ πράσινη φορεσιὰ τὸ χειμῶνα, γιὰ νὰ μὴν κρυώνῃ.

* * *

Οἱ σκύλλοι καὶ ὁ καιρὸς

Στὴν ἐπαρχία τῶν Θηβῶν καταλαβαίνουν τί καιρὸς θὰ κάνῃ ἀπὸ τὰ σκυλλά.

Ἂν π. χ. τὰ σκυλλὰ κοιμοῦνται ξαπλωμένα τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τῆς Ἁγίας Πελαγίας καὶ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, τότε ὁ χειμῶνας ποὺ θὰ ρθῇ, θὰ εἶνε γλυκὸς καὶ ἥσυχος.

Ἂν ἀντιθέτως τὰ σκυλλὰ κοιμοῦνται κατὰ τὶς ἀνωτέρω δυὸ γιορτὲς συμμαζεμένα, θὰ κάνῃ ἄγριος χειμῶνας.

ΡΟΔΟΦΥΛΛΑ

Μὴ περιφρονῆς ποτὲ τὸν ἐχθρό σου. Καὶ μυρμῆγκι ἂν εἶνε, νὰ τὸν θεωρῆς λιοντάρι. (Ἀνατολίτικη παροιμία)

Τὸ ρόδο ἀφήνει τὸ ἄρωμά του, ὁ ἔρως τὴν ἀνάμνησι καὶ..... κανένα ποίημα. Δουμᾶς